

ZARANDUL

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

In pragul iernii...

Poezia toamnei este scurtă și melancolică. Reveria ce-ți lasă în suflet este repede împrăștiată de înțepătura brutală a primelor ace de gheață, lăsând loc amarăciunii. Vor veni și blocurile masive care aștern pod dela un mal la altul al apelor, vor veni și viscole și nămeți de zăpadă...

Gândindu-ne la asprimele unei ierni, accentuată de criza banului și a mălaiului, îngrijorarea noastră se îndreaptă spre școala poporului. Grele vremuri i-au fost date să trăiască școala noastră! Toate umilirile posibile, toate nedreptățile imaginate de un creier bolnav au lovit-o, încât am putea-o caracteriza lapidar: Un suflet prigonit care mai întârzie într'un schelet.

În pragul iernii... Școala poporului, ovită de dușmani, abandonată de cei care ar putea-o salva, sdrobită de vicisitudinile timpului, a fost totuși până acum un pion împotriva dezagregării pe care o pregătesc surșalii politici ai Anticrist. Cu trupul sângerând din toate rănile, cu sufletul mortificat de loviturile meritate și nemeritate, printr'un miracol continuă încă a-și face datoria, și și-o va face până în ceasul când va cădea ucisă de ticăloșia iresponsabililor. Va pieri atunci, dar instinctele distrugerii, zăgăzuite și canalizate, vor porni să-și infăptuiască menirea.

În pragul iernii, descalică, atotputernicie pământescă, în satul de munte ca și în cel de șes, și vezi unde se adăpostește școala poporului așteptând iarna! Dacă-ți este greu să afli unde-i școala întreabă pe țâncul cu pântecul umflat de malarie sau pe cel desfigurat de stigmatele degenerării și ori unul, ori altul o să-ți arate un loc viran, străjuit de câțiva stâlpi care denotă că acel loc a fost cândva împrejmuit. Ascunsă după grajdul unui gospodar, vei găsi acolo școala. Dacă cumva nu sunt copii pe afară, umblă încet să nu deranjezi orătenii satului care se prăjesc la soarele târâelnic de Octombrie sau să nu tulburi siesta porcilor, care, după ce s'au scaldat în noroiu dela fântână și s'au frecat de ziduri, dorm acum, lângă perete, cu burta la soare.

Vei vedea o dărăpănătură străveche, rânjind printre șindrilele ce i-au mai rămas din acoperișul prin care acum poți afla tainele lilecilor din pod. Când ploaia se strecoară în lăuntru apa ca lacrimile osânditului pe nedrept. Pe pereții văduviți de tencuială înflorește în voce mucigaiul, care roade deopotrivă și piatra din zid ca și sănătatea din trupul celor ce se adăpostesc în lăuntru. Pardoseala a fost demult mîncată de putregai, iar ușa, fără broască și țâțani, de nu bagi de seamă, îți va cădea în cap. Ferestrele cu ochiuri de hârtie în loc de geam, aruncă pe drum priviri stinse de ochi cuprinși de albeață. Cât despre sobă, de ai cumva vre-un surcel să pui pe foc, îți aruncă fumul în fundul plămânilor

Ca mobilier vei găsi o masă, imprumutată poate de un vecin sau dela cărciumarul din colț, un scaun care se leagănă pe trei

picioare ca un câine bătut și câteva bănci în care s'au perindat generațiile dela bunici până la nepoți, lăsând spre pomenire numele încrustate în lemn.

Ca material didactic vei găsi o hartă sdrențuită și câteva tablouri afumate și punctate de muște.

Cam această este icoana sumară a celor mai multe localități de școli sătești și în acest decor se pregătesc sufletul cetățenilor de mâine.

Nu și ajunge școala scopul? Cum să și-l ajungă dacă nimeni nu se mai interesează de soarta ei? Nu sunt bani!

Nici local sănătos, nici material didactic, nici mobilier mai a cătării, nici combustibil. Nu sunt bani. Deficitele de încasări ale comunelor sunt aruncate în primul rând în cărucia școlii. Nu sunt bani? Nu sunt, fiindcă comunele trebuie să plătească în primul rând o căprărie de servitori și de conșipști care robotesc pentru „binele” public, să plătească pe figuranții votului obștesc care dorm în fruntea comunei, să plătească moașa, întreținerea vierilor, taurilor, harmăsarilor și cocșilor de remontă și la urmă de tot școala. Nu sunt bani fiindcă trebuie să se repare grajdul și cocina primăriei și să se construiască diferite binale pentru folosul oamenilor comunali și spre fericirea norodului. Nu sunt bani, fiindcă trebuiesc plătite diferite paușale și indemnizații. De mai rămâne ceva s'o da și la coală. Ce vreți? Școala este a cincea roată a carului obștesc, un fel de leșt al bugetelor comunale, de care acestea se cotoresc care cum pot, după gradul de ingeniozitate al celor ce chivernizesc veniturile comunei.

Nu și ajunge școala scopul? Cum să și-l ajungă dacă pe vreme călduroasă gospodarii își trimit copiii cu vacile, iar iarna îi țin mai bine acasă decât să le bage boala în oase?

Obligativitatea școlară este ca și desființată. Nu știu cărui ministru i s'a năzărit că badea Cutare este așa de convins de rostul școlii încât va sacrifica bucuria intereselor bovinelor pentru cultura copiilor săii, și în consecință a dat o circulară pentru indulcirea obligativității. Trepădușii politici au interpretat prin sate aceea circulară ca ucigașă a obligativității și apoi, pas de mai zi ceva, învățătorule, că te pornesc la mir.

Și, bietul învățător și-a luat crucea muceniei și urmează lui Crist, pentruca prin duhul blândeții să-și adune învățăceii. Acum învățătorul trebuie să se roage în genunchi de badea Cutare ca să-și dea copiii la școală, iar badea Cutare, șiret cum l-a făcut Dumnezeu, râde pe sub mustață, căci știe el ce știe și dacă catadicsește să-și dea copiii la școală îi dă, dacă nu, nu. Iar dacă învățătorul este un habotnic al obligativității integrale și mai aplică amenzi cazurilor mai rebele, riscă să se facă de râsul lumii, căci nimeni nu va purcede la încasarea amenzilor, nimeni nu

Știri de tot felul

— **Liberalii** duciști au pornit lupta împotriva guvernului. Duminică dimineață a fost la clubul liberalilor duciști o ședință a delegației permanente. A fost prezent și d. Duca. A lipsit încă d. dr. Anghelescu.

— **Duminea** 29 Oct. s'au împlinit cincisprezece ani de când Republica Cehoslovacă s'a constituit în stat liber.

— **Din cauza** neînțelegerilor dintre bancheii străini și d. Madgearu, guvernul intenționează, după venirea în țară a ministrului de finanțe, să-l înlocuească.

— **În 29 Oct.** la Roman, s'a ținut congresul cuzist.

Cuziștii caută o formulă de împărțire cu „gardistii”.

Așteptăm cu toții — și mai ales astăzi se simte nevoia — unirii a tuturor forțelor naționaliste.

— **Arabii** sunt contra imigrării evreilor în Palestina.

Și în acest scop au ținut o mare întrunire de protest.

Poliția sesizându-se, a căutat să împiedice această manifestație. Poliția a recurs și la arme. Sunt 43 morți și 200 răniți — din ambele tabere.

— **Și Basarabia** va organiza o săptămână a plângerii.

Intellectualii din Chișinău vor organiza această manifestație. ...Poate acum, cei mari, se vor îndura și, plecând urechea la necazurile fraților de peste Prut, vor face oarecare îmbunătățiri.

— **Guvernul** anunță micșorarea bugetului, în ceea ce privește cheltuețele.

— **O femeie** din orașul Geargetov din Guina engleză, a născut șapte băieți deodată. Atât copii și mama sunt sănătoși.

Lucruri c'au povești — și cu toate acestea așa este.

— **Au murit savanții francezi:** marele om de stat Painlevé și ilustrul bacteriolog Calmette.

— **În regiunea Manlins, din Franța,** a viscolit timp de 10 ore.

Zăpada căzută a atins înălțimea de 20—30 centimetri.

— **Noul guvern francez** a fost format de d. Sarrant.

— **Congresul preșimții ortodoxe române** din mitropolia Ardealului se va ține la Cluj, în zilele de 5 și 6 Noembrie.

— **Intre statele:** Bolivia și Paraguay au reînceptut ostilitățile.

— **Rusia și Germania** au reluat relațiile normale.

— **Și țiganii** vor avea biblia lor. O societate biblică din Londra s'a și apucat de lucru.

A însărcinat pe câțiva țigani, dintre acei cu carte, să traducă biblia în limba țigănească. Apoi se va tipări, deocamdată, în 100.000 exemplare.

Lozuri norocoase a Loteriei de Stat se găsesc la librăria ZARAND

va urmări neincasarea acestor amenzi, căci nimeni nu vrea să se pună rău cu îndărătnicul badea Cutare de dragul unui fleac de școală.

Ca să vedeți unde am ajuns, gândiți-vă ce s'ar alege de serviciul militar dacă un ministru lovit cu leuca ar abroga partea din Constituție care prevede obligativitatea serviciului militar iar dălcăușii lui ar porni să exploateze succesul electoral al acestei măsuri? Și dacă același ministru ar ordona ofițerilor ca, prin duhul blândetii, să convingă pe tineri despre datoria ce o are fiecare cetățean de ași face serviciul militar? Ce s'ar alege atunci de instituția armatei și de prestigiul ofițerilor puși la cheremul lui Stan și Bran? Ei bine, cam același lucru s'a ales de instituția denumită școală și de slujitorii ei.

Să mai amintim de loviturile primite de învățător? Să mai amintim rănile căpătate de acela care trebuie să fie sufletul școlii? Sunt rani prea adânci, sunt dureri prea mari ca să mai trebuiască răscolite.

Școala în ruină, copiii împrăștiați, învățătorul prigunit... „Bate-voiu păstorul și se va risipi turma...!” Veac al democrației, veac al luminii, veac din Apocalips...!

Școala e totuși la datorie. Dacă sălile nu sunt mai pline ca în vremurile cele bune, sunt totuși pline. Bacilii lui Koch, se pregătesc să macine sute de kilograme de plămâni în cavernele întunecoase, umde și neîncălzite, unde se pregătește sufletul cetățenilor de mâine.

În pragul iernii... Ce va mai fi la primăvară?

Dacă ruina va fi completă, cu ultimele resurse ale plămânilor sfărtecați vom scuipa în frunte pe nemernicii vinovați de acest dezastru.

Daniil Popescu

Insemnări triste

Poporul român, din cele mai vechi timpuri, a trebuit să stea tot cu arma'n mână, ca să se apere, când alte neamuri își chiverniseau rodul muncii, își vedeau de școală și de biserică. Am avut mulți dușmani (și avem încă), cari voiau să ne ștergă de pe fața pământului, fie prin sabie, fie prin smulgerea limbii și credinței strămoșești. Au încercat, însă n'au putut izbui decât să ne desfacă națiunea în mai multe părți. Așa, Ungurii au cotropit Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul. Turcii au stăpânit Dobrogea, Austriacii ni-au răpit grădina cea mai frum. Bucovina, iar Rușii Basarabia Sute de ani a durat stăpânirea nemiloasă a acestora, cari prin cele mai mari eforturi au căutat să desființeze tot ce este românesc, batjocorind și ridiculizând limba, obiceiurile, biserică și în chizând ușa școlii pentru ori cine care își zicea „Român”. După cum o apă înundă peste o câmpie cu semănătură bună, și nu dă putință plantelor, să respire și să crească, așa

și ei căutau să innăbușe orice fel de manifestare, de simțire și cugetare românească. Însă iată că soarele libertății, soarele cel mult dorit de câmpia românească, s'a ivit pe cerul nădejdiilor noastre. Indușoșat și el de atâtea suferințe și jertfe duse de fiii acestui neam, încălzește mai puternic pământul țării, iar apele străine s'au retras în matca lor. Pe urma acestor cutropitori străini, însă au rămas risipite în mijlocul națiunii noastre, străni care au invadat pe acest teritoriu spre a suga bunătățile pământului românesc.

Maghiarii, protejați de veacuri, cari au fost călăii și împilătorii Ardealului nostru românesc, pe lângă că ne urăsc până la moarte, nu ne lasă nici acum când e România Mare să trăim mai omenește. Iată de pildă ce se petrece în com. Aninoasa, depe Valea Jiului: În această com. este o șc. prim. de stat cu 2 secțiuni, română și maghiară. Tot în această comună sunt și câteva mine de cărbuni al S. A. R. „Petroșani”, cari mine sunt sub supravegherea unui ing. de origine arpadiomă. Învățătorii dela sec. maghiară datorită protecției ce au, au primit din partea S. A. R. „Petroșani” câte 3 camere, 1 bucătărie și o cameră, pe câtă vreme inv. românii, dela șc. rom. n'au decât o singură cameră cu toate că mulți din ei sunt căsătoriți și cu copii mici. Inv. maghiari mulți din ei, deși au trecut atâtea ani dela întregirea neamului nostru, nu s'au învrednicit nici să învețe limba statului unde-și câștigă existența și protecția. Iar cei ce se pretind că știu românește, spre a vă edifica de felul cum știu a vorbi, dau câteva exemple destul de fidele:

„Un mân am 5 dejet”; „La mine place să învețe rumunește”; „Eu mis rumăncă”. Privitor la propaganda ce o fac când sunt singuri în clasă nesupărați de nimeni și-o poate imagina origicine. Învățământul se face în l. maghiară. Limba română le servește numai la inspecții și vizite când caută să dovedească că nu se poate face nimic și că este absolut necesar să se predea te l. maghiară. Situația deplorabilă. Maghiarii, trebuie să știe toată lumea, că sunt refractari până la indolență, cu toate că prin puțină bunăvoință ar fi putut măcar în parte învăța limba statului român. E lucru știut că, despre toleranța noastră excesivă s'a dus vestea'n lumea întreagă. Ceea ce vreau să spun e că, vinovații stupidei oficialității românești constă în felul cum a încadrat pe acești inv. minoritari. În majoritate au fost încadrați în gr. I (f. rar gr. II), și nu în mod provizoriu cum sunt inv. români. Lor li s'a dat retribuție pentru care dascălii români obosesc și tănjesec decenii, depunând eforturi titanice pentru a reuși la anumite examene. Minoritarii au fost scutiți de aceste cernerii, fiind înaintați dintr'odată, ca o răsplată că s' minoritari! În cazul acesta ar trebui cu toți să zicem: „De ce, Doamne nu mai făcut unguri în țara românească!” Cu omenia noastră eternă n'am fi reproșat nimic nici acestei inechități, dacă aceștia cel puțin și-ar face datoria accentuată de sacrificiul statului ce plătește mai bine ca pe inv. români.

Afirm adânc revoltat că, nu numai că nu-și fac datoria, ci dincontră sunt virusul cel mai violent, sunt candelile iredentismului, hrănite cu sângele nostru, sunt fărâșorii suflului celei mai neîmpăcate uri față de Țară.

Plătim din gros creșterea dușmanilor cari nu ne stimează, nu ne acceptă și nu ne lasă să muncim și plus de aceasta cresc și pe cei tineri în această puerilă tensiune de ură și dispreț față de noi.

Nu e strigător la cer și păcat că se lovește cu atâtea înverșunare de către neîmpăcații dușmani de veacuri într'un tineret dăscălesc capabil și cu dor de muncă cinstită? Păcat, dar f. păcat că, apostoliu neamului nostru românesc, cari au muncit și muncesc încă, cu tot avântul și răvna tinerească să fie huiduiți, tratați rău, incomodați și vorbiți de rău (cum e la Aninoasa) de către camarazii lor meschini, feroci și haini la suflet, cari cu toate că au trecut atâtea veacuri, totuși nu-și pot stăpâni încă moștenitele instincte atavice dela Atila. Vă întreb:

„Pentru aceasta au murit mii și mii de viteji ostași români pt. întregirea României mari, ca'n învățământ, la toate poștele, primăriile, judecătoriile, percepțiile, întreprind. industriale, comerciale, la c. f. r. etc. din Transilvania să fie numiți funcționari unguri, evrei, germani etc.?” De ce sunt tolerate aceste jigăni cu instincte dobitocești și diabolice! În ce an trăim? În anul morții? Ce a devenit Țara și Școala? Acești locatari și protejați de veacuri trebuie să înțeleagă că avem legi și mai presus de toate un Dumnezeu.

Bine ar fi dacă s'ar proceda astfel:

a) scoaterea din învățământ și din orice funcț. a acelora ce nu știu românește.
b) transferarea din oficiu a tuturor minoritarilor în centre românești. În felul aceasta dacă minoritarul nu devine român, este cel puțin dezarmat că, acolo unde se duce n'are cui face iredentism. Statul nostru trebuie mai întâi să-și vadă de interesele lui și apoi de „democrație”.

Ioan Trifan

Din popor

Foaie verde ca iarba

Rău m'a blăstămat maica,

Rău m'a blăstămat, și-o plâns

Și-a puș mânila la soare

Să n'am nici o sărbătoare,

Și-a pus mânila la lună

Să n'am nici o voie bună.

Sus la munte, sus pe plai

Este un sas cu patru cai

Unu-i negru pe sub sea,

Rupe din inima mea,

Trii is roșii dinainte,

Luați-le băieți aminte

Numai până va 'nsera,

Și mi-i dați pe mâna mea

Să-i trec în Moldovia.

Insemnări din pribegie

(Continuare)

Din nou schimbare de regim. Toată Siberia și Rusia spre răsărit de Volga, au ocupat-o Cehii. Într'o dimineață ne-am trezit că nu mai este nici un bolșevic în oraș. Dispăruseră peste noapte. În ziua următoare au venit reprezentanții noului regim. Nu Cehii; ei ocupară numai teritorul dela bolșevici, dar de administrație nu se ocupă. Teritorul cucerit îl predau autorității rusești republicane, constituită în Siberia, având în frunte pe fostul președinte al parlamentului rusesc provizor Avksentiev. Cu ocazia cuceririi orașului Kazan, Cehii au pus mâna și pe tezaurul rusesc, adus dela Moscova în primăvară, când a fost înaintarea Germanilor. Ce voesc Cehii, noi nu știm încă. Că vor reuși să cucerească Rusia întreagă dela bolșevici e greu de crezut, pentru că sunt puțini Cehii. Adevărat că acum recrutează pe toți Cehii și Slovaci de prin lagăre; însă totuși rămân o mână de oameni în oceanul rusesc

bolșevic. Sprijinul ce ar fi ei în drept să aștepte, dela burghezia rusă, e minimal. Burghezii cari n'au trecut în străinătate stau ascunși prin orașele mari și sunt impasibili. Cine sunt Cehii cuceritori? Am arătat în altă parte că soldații Cehii din armata Austro-Ungară nu prea voiau să lupte pe front, și când aveau ocazie se lăsuau făcuți prizonieri.

Aici în Rusia, la îndemnul profesorului Masaryk, au intrat în armata rusească, formând o Divizie, care s'a luptat cu multă bravură pe front contra Austro-Germanilor. Mai târziu s'a format și o a doua Divizie, iar acum se formează a treia. Efectivul acestor Divizii însă e mic. După ce bolșevicii au încheiat pacea la Brest Litovsk era vorba ca ei să fie trimiși peste Siberia și Oceanul Pacific, în țările Antantei, pentru a lupta mai departe.

Ajunși în Siberia s'au revoitat contra bolșevicilor. Inceputul revoltei a fost în orașul Celiabinsk. Apoi în câteva săptămâni au ocupat tot — până la Volga. Cu ei se află și un regiment de Sârbi, dintre cari o parte au luptat în Dobrogea.

În teritoriul ocupat de Cehii se organizează acum o armată numită „Armata popoului” din soldați voluntari. Se înscriu însă aproape numai foștii ofițeri ai armatei țariste, cari acum servesc ca simpli soldați.

Nu mai sunt nici eu în ciainărie. Mi s'a dat comanda lagarului de prizonieri. Am însă puțini. Abia 56. Avem însă adevărată autonomie; gardă rusească nu mai avem din primăvară. Bolșevicii ne-au dat libertatea aceasta ca să ne câștige simpatiile, să facem și noi după întoarcerea acasă revoluție și să ne afiliem la Internaționala a III-a. Ei primesc dintre prizonieri și în armata lor pe toți cari vor să între ca mercenari. Au și intrat mulți Unguri și câțiva Nemți. Însă n'au intrat Români.

6 Sept. 1918.

Iar e ceva în pregătire. De 4 zile bubue tunul în direcția Kazan. După zvonuri, bolșevicii vor cu orice preț să recucerească Kazanul. În acest scop a sosit la Volga însuși Troțki, comisarul armatei roșii ce se organizează acum în Rusia bolșevică.

(Va urma). Ioan Fodor

Conversiunea datoriilor agricole

Legea Conversiunii datoriilor agricole este infructuoasă. Opera democrației, falimentară pe toată linia, a produs și produce mereu — haos. Conversiunea așa cum e concepută; — încurcă; nu ajută întru nimic la lamentabila stare de depreciere și mizerie a țaranului vândut.

Conversiunea, — născută și crescută; amputată și cizelată în atmosfera scepticismului, a bunului simț atrofiat, nu poate să dea roadele așteptate.

Creditorii tac, căci făcând legea îi favorizează. Ei nu au decât de câștigat de pe urma stării favorizate de lege. De ce?

Se spune: „Cambiile debitorilor care beneficiază de ocrotirea legii, se consideră că au data scadenței la 1 Nov. 1933”. Deci până la 1 Nov. 1933, fiecare debitor, trebuie să-și schimbe cambiul și să plătească 1% după întreg capitalul și dobânda socotită ca neplătită, până la 31 Aprilie 1933.

Va să zică aceeași situație mizeră ca și înainte de haos. Numai dobânda pe viitor e scăzută.

Micii agricultori, rămân tot mici, având aceleași datorii cu care i-a apucat legea.

Și iată cum, străjerul vechilor hotare, plămădit din suferință, — cântă pe ogorul părăsit... alte doine, născute din durerea înstrăinării.

Ce se va întâmpla când împetrit, nu va mai putea vărsa lacrimi? Plutește în aer duhul morții. Triumful democrației.

Înainte vreme, găseai bruma de credit. Azi mai încearcă.

Ar fi de dorit ca statul să salveze țărănimea. Până atunci, îndemnăm debitorii a-și schimba cambiile pentru a putea profita de pe urma conversiunii, căci cine știe ce aduce ceasul.

Pavel Popoviciu

Ce trebuie să știm despre sămânță

Agricultorul vrednic, care și-a lucrat bine pământul, trebuie să-și aleagă și curețe bine semințele pentru a se putea aștepta cu drept la un rod îmbelșugat, mai cu seamă dacă și timpul este prielnic.

Vorba spusă de popor, „că ceia ce sameni aceia și culegi” este foarte înțeleaptă și se adevărește în totdeauna în plugărie.

De aceia este bine ca totdeauna înainte de timpul semănăturii, agricultorul să se îngrijască de semințele ce voește a semăna și de la cari așteaptă o mulțumitoare rodire.

Pentru aceasta se cere ca să știm, că o sămânță ca să fie bună trebuie să fie întreagă (nespartă), bine coaptă, să aibă putere cât mai mare de încolțire, să fie cât mai curată, adică să nu aibă sămânță de burueni. Asemenea trebuie să nu fie atinsă de mălură și tăciune.

1. Astăzi este pe deplin dovedit, că plantele mici în timpul răsării se hrănesc din făina bobului lor, atâta vreme, până când s'au putut forma rădăcioarele ca să se înfigă în pământ, pentru a-și lua hrana, iar tulpinița să iasă afară la fața pământului și să se înverzească. Vedem dar, că cu cât bobul va fi mai mare, cu atât va da plantei în timpul răsării o hrană mai îndestulătoare, făcând-o mai puternică. Cu toții știm că vițelii alăptați rău când sunt mici, cu greu se îndreaptă mai târziu. Tocmai așa se întâmplă și cu plantele.

De aceia, pentru a avea semănături cu creștere frumoasă, trebuie să semănăm semințele cele mai mari și cele mai grele.

Unii cultivatori folosesc pentru semănat semințele cele mai mici, sub cuvânt că sunt mai spornice, fără să-și dea seama, că aceasta este o rea gospodărie.

2. *Semințele trebuie să fie bine coapte*, fiindcă numai aceasta au putere mare de încolțire și răsar în timpul cel mai scurt.

3. *Puterea de încolțire* a unei semințe este de mare însemnătate a o cunoaște, fiindcă dela ea atâră, câtă sămânță trebuie să semănăm la podon, jugăr, falce, sau desetină.

Experiența ne arată că semințele cari nu răsar bine, trebuie să fie vechi, sau păstrate la umezeală, ori necoapte, sparte sau mâncate de gărgărițe și șoareci.

Ca buni sfătuitori recomandăm a se face totdeauna înainte de semănat încercare de încolțire a semințelor și mai cu seamă când ele sunt cumpărate.

În chip practic se pune pământ sau nisip într'o oală de flori, o cutie de lemn, sau o strachină, în care se seamănă 100—200 boabe. Se udă din când în când, așa că pământul să fie umed și se păstrează la căldură potrivită, adică în odaia de locuit. Acelaș rezultat îl putem căpăta punând boabele în strachină, între doua bucăți de pânză și ținând cu grije umezeala necesară. Când sămânța este foarte bună, vor răsări în genere peste 90 boabe dintr'o sută.

4. Unul din cusururile mari ale plugăriei noastre este amestecul de burueni în semințele ce avem, mai cu seama neghină, mazărice, pământică și altele. Din această cauză plugarii, cari nu caută a scăpa de ele, au totdeauna la vânzare mărfă, multe greutate și trebuie s'o vândă totdeauna mai efitin. În afară de aceasta culeg și rod mai puțin, fiindcă buruienile mănâncă cu multă lăcomie hrana pe care pământul trebuia să o dea semănăturilor

Se făcu ora 11 noaptea și eu încă nu știam sub care gând voi dormi până a doua zi. Dar ia să mai încerc un nou demers către chelner.

— Aculă prietene!... cât m'ar costa să faci d-ta tot posibilul, să-mi găsești o cameră. Sunt străin pe aici, nu cunosc pe nimeni.

— La mine nu poate, răspunde chelnerul stâlcind limba românească. Altu hotel nu sunt aici.

— Dar totuș, n'ai putea să-mi dai d-ta un sfat. Nu ți-o fi degeaba.

Chelnerul se gândi puțin.

— Domnul, la mine este un soba; de nu poate dai la domnu moșt. Eu numa' la doi cias poate dat.

— Și de ce numai la ora două?

— Eu trebuie rămâne la serviciu până jumătate la doi. Ala un soba frumos. Când plecăm, merge cu dv. și dam un soba frumos.

— Păi, nu poți lăsa puțin serviciul, să mergi acuma să mi-o dai? E așa departe?

Din popor

— Snoavă —

Un boer dăduse ordin bucătarului său, țigan să-i frigă o găscă. Țiganul îndeplini porunca stăpânului numai decât, cu deosebire însă că aduse la masă găscă numai cu un picior.

Stăpânul, observând lipsa piciorului strigă la țigan:

— Unde-i un picior, măi țigane?

— Numai un picior a avut asta cucoane, răspunse țiganul.

— Cum minți, cioară! Ai mai văzut tu găscă cu un picior?

— Sarutam munile cocoane, poftim până la baltă și o să vedeți nu numai una.

Stăpânul amenințând pe țigan cu bătaia dacă îl va minți, se duse împreună la baltă. Acolo negreșit mai multe găște stăteau pe mal într'un picior.

Țiganul, scăpând de bucurie, zise boerului:

— Uite cocoane, minciuni spun eu?

Boierul strigând atunci huși, toate găștele scoaseră atunci și pe cel'alt picior.

— Vezi băraglădină?

D'apoi, mâncați-ași, de ce n'ai strigat huși și la cea de pe masă? Asta-i asta!

Boerul răsă de țigan și îl iertă.

N. Gândeiu

sale. Este deci înțeleaptă vorba care zice că: „buruienile mănâncă din aceeași strachină cu agricultorul nepriceput”.

Plugarul iscusit, se poate însă destul de ușor scăpa de ele, nesămănând nici un bob, fără a trece sămânța prin vânturătoare și trior. Iată sfatul pe care trebuie să-l urmărim fără șovăire, căci pagubele ne sunt prea mari.

5. Mălura și tăciunele sunt deasemenea mari vrăjmași ai sămănăturilor noastre și sunt mari pagubele ca să se întindă în voe. Contra lor însă avem cea mai bună și sigură doctorie și anume saramurarea semințelor cu piatră vânăță (sulfat de cupru) înainte de semănat.

Topind un kgr. piatră la una sută litri apă, facem cea mai bună zeamă, cu care udând bine semințele, omorăm și sămânță de mălură și tăciune, care, sub formă de praf, se află așezată pe boabele sănătoase.

Dacă semințele ce avem, ar fi atacate de mălură și tăciune și ar avea și multe semințe de burueni, atunci este chibzuită treabă, a schimba sămânța, cumpărând alta bună din localitate sau apropiere, fiindcă e sfântă vorba: „Ceiace sameni aceia culegi”.

George Cipăianu

Inceput de carieră

4. În plină realitate. de Mibo

MOTTO: La vic est briève:
Un pen d'espoir
Un den dederéve
Et puis... bonsoir!...

Am plecat în căutarea unui sălaș de odihnă. Eram obosit peste seamă. E și explicabil, după o călătorie atât de lungă, și după atâtea peripeții.

Există doar un singur hotel, unde toate camerele erau ocupate. Inzădar m'am rugat de patron, în zaoar am cerut chelnerului să-mi susțină cauza, nu s'a putut face nimic.

M'am așezat la o masă, în restaurantul hotelului, am consumat câte ceva, ca să-mi justific șederea acolo.

Gânduri negre, din ce în ce mai negre îmi copleșau mintea. În jurul meu, pe la mesele cealalte, veselie, zarvă mare, dar totul străin de mine, dușmănos.

— Nu, departe. De nu poate plecă de aici până jumătate la doi.

Și cazul cât mă va costa „soba” — așa cred că zise la cameră — pentru o noapte.

— Pentru domnu eu fecut lezne: doi sută lei.

— Cum, două sută de lei pentru câteva ore?!... E prea mult.

— Mai lezne nu poate. Ala este un fain sobă,— complectă chelnerul void să plece.

Io am dat 200 lei, căci n'aveam încotro.

Dimineață, n'am sculat mai obosit decât fusesem. Cele câteva ore de somn, mi-amintise că ar fi bine să mai odihnesc corpul din când în când...

Am alergat în toate părțile, să-mi caut o căruță care să-mi transporte bagajele până la U.

După două ceasuri de asiduă căutare, găsesc un măcelar gată de plecare, în acel sat, pentru a aduce niște fân.

Cercuri culturale regionale

Ministerul instrucțiunii menține și pentru anul școlar 1933-34 cercurile culturale regionale.

Și în acest scop a trimis o circulară tuturor organelor de control din învățământul primar prin care le dă indicații asupra modului cum trebuie organizate.

Aceste cercuri vor trebui să fie în număr de 4-5 pentru fiecare județ, așa în cât să fie câte 100 învățători de fiecare. Județul va fi împărțit în tot atâtea regiuni, ținându-se seamă de mijloacele de transport ale învățătorilor, de unitatea geografică a regiunii și de centrul ales.

Ședințele se vor ține după cum urmează:

1. Una înainte de cel puțin două săptămâni de sărbătorile Crăciunului, tratându-se subiectul: „Datinele de sărbătorile Crăciunului în localitatea respectivă“.

2. Celelalte ședințe se vor ține în una din lunile: Februarie, Martie, Aprilie, Maiu.

Sportive.

„Mica” — „Avântul” Sebeș 4:2 (2:1)

Duminecă 22 l. c. sa jucat un match amical de football între echipele de mai sus, care sa terminat cu rezultatul de 4-2 pentru „Mica”. Punctele au fost marcate de: Aliman 2 și Bartoș 2.

„Mica” — „Sticla” 1:0 (0:0)

Duminecă 29 l. c. sa jucat un match amical de football, între echipele de mai sus, care s'a terminat cu victoria primilor, prin unicul punct al partidei, marcat de Bartoș, în m. 25 repr. II.

Dela învingători au jucat foarte bine toată linia de atac și de mijloc; iar fundașii mediocri. Dintre jucători s'au detașat de departe: Aliman, Trifu și Bartoș.

Invinșii au practicat un joc foarte frumos și elegant; însă înaintarea n'a fost înălțimea apărării, fiind foarte nehotărâtă în fața goalului. Dintre jucătorii s'a remarcat portarul și fundași.

C. S. „Mica” cu toate că abea are 6 luni de existență totuși are un palmares cu care se poate mandri.

Iată rezultatul matchurilor susținute dela înființare și până în prezent.

C. S. „Mica” — Ponorul 5:1 și revansă 1:0, „Moșii” Abrud 4:1, „C. F. R. Simeria” 0:2, C. S. Ilia 4:2, „Corvin” Deva 3:4, „Gloria C. F. R.” Arad 0:7, „Unirea C. F. R.” Gurahonț 7:0, „Victoria” Ineu 2:2, C. S. Orăștie 5:0, „Iancu Corvin” Hunedoara 1:1, C. F. R. Teiuș 2:0, „Avântul” Sebeș-Alba 4:2, „Sticla” Turda 1:0, „Mica” Il. com. 9:1.

A jucat în total 15 matchuri, a câștigat 10, egale 2, pierdut 3. A marcat în total 48 puncte și a primit 23.

— Duminecă 5 Noembrie, C. S. „Mica”, va susține un match amical de football cu echipa „Olimpia P. T. T.” din Arad.

Inceputul matchului la ora 3 1/2 p. m., iar trenul Soc. va pleca din Brad la ora 3 dela Bis. ort.

P. Groza

Sfaturi practice.

Petele de grăsime de pe pânză se șterg ușor dacă le ungem cu sare mușată în benzină.

Oțetul amestecat cu apă sărată dă un luciu frumos țesăturilor de lână sau mătăsurilor.

Rufele îngălbenite se fac albe dacă punem în apa de clătire și puțină sare.

Cratița de lapte trebuie clătită cu apă sărată, căci aceasta împiedică covășirea laptelui.

Știri de tot felul

— Intr'un spital din Belgrad, zilele trecute, și-a dat obstescul sfârșit, după o boală grea și într'o cumplită sărăcie, fostul adjutant general al armatelor țariste, generalul Gruswici-Necai. Ieri — bogat și temut, — astăzi, — s'a sfârșit ca un om de rând. Niciodată nu poți ști ce-ți aduce ziua de mâine...

— Institutul de cumpărare a aurului din Statele Unite, va începe în curând funcționarea.

Va cumpăra aur, oferind un preț mai mare decât cel de pe piața Londrei și Parisului. Deci aurul va crește în valoare pe toate piețele.

— Lucruri curioase se petrec și în alte state nu numai la noi. Iată ce s'a petrecut zilele trecute într'un sat din Jugoslavia.

Un țărana primit cadou o perie de dinți, dela un oarecare prieten al său, mai înstărit, dela oraș; într'o dimineață s'a apucat să se spele pe dinți, lângă fereastră, ca să fie văzut de satul întreg. Mai mulți vecini, s'au înspăimântat de această priveliște, și crezând că Voicu, căci așa îl chema pe omul cu pricina, și-a vândut sufletul diavolului au aleagat să-i smulga peria, dar neputând l'au ucis cu lovituri de bătă.

Criminalii au fost condamnați, de tribunalul din Belgrad, la câte un an închisoare.

— Cât plătește un vârf de nas. Săteanul Gh. Baican din jud. Bihor în urma unei certe cu soția sa, i-a mușcat nasul! Fiind dat în judecată, tribunalul la osândit la 20 zile închisoare, 5400 lei cheltueli de judecatorie, și despăgubiri.

**Ondulații și manicule
eftine și bine executate
se fac la**

**INSTITUTUL COSMETIC
— Brad. —**

D-na ANA BERKOVITS
Vis-avis de protopopiat.

Rugăm pe onorații noștri a-
bonați să-și achite abonamentul.

— D-le, te rog, nu cumva mergi la U... cu căruța asta?

— Ba, chiar la U... măduc după fân

— Uite ce te rog: fii atât de bun și du-mi până la școală niște bagaje.

— Da, se poate. Dar unde vă sunt bagajele?

— Sunt în gară, la magazie. Mergem pe acolo, le luăm și plecăm mai departe.

— Bine d-le; însă eu mă cam grăbesc, că după amez'am multe lucruri.

— Și cât o să mă coste?

— Pentru d-v., le duc cu 160 lei, ca să nu fie mult..

Am încărcat bagajele și am plecat...

Eram trist și tot mai amărit. Nu mai aveam poftă de nimic. Obosit, flămând și desgustat de toate până în vârful urechilor.

În căruța cu „loitre” mergeam tăcând ca doi muți.

Drumul șerpuia printre munții stâncoși, pe cari parcă-i duceam înspate.

Priveliștile variate și nesupus de frumoase, nu-mi faceau decât impresii de groază și de scârbă. Parcă mergeam la spânzurătoare. Măcelarul meu mă privea ca pe un obiect fără preț, dispus să se scap de mine cât mai repede.

— Iacă, de aici se începe satul U... întrerupe el tăcerea.

— Cum, am ajuns așa de reped? Atunci tot a avut dreptate cel care mi-a spus aseară că sunt vre-o 3-4 km.

— A... stați d-le! Aici e numai marginea satului. Până la școală însă măi sunt 5 km.

— Cum cinci km.? Așa-i de mare satul aceasta?

— Este de 10 km. de lung.

Și în acest timp, trecurăm de stânca ce adăporea o căsuță mică și care serva drept

Informații din Zarand

— Viza livretelor se va face în plasa Brad după cum urmează:

În ziua de 1, 2 Noembrie a. c. la Băița; în 3, 4, 6, 7 la Brad, personalul minelor de aur a Soc. „Mica”; în 9 Nov. Crișciur; în 10, 11 la Mihăleni, comunele Blăjeni și Buceș; în 13 la Brad; în 14 la Brad, cei din comuna Valea-Brad; în 15 tot la Brad cei din comuna Luncoiu-de-Jos.

Plasa Avram Iancu: în 16, 17 Nov. la Baia-de-Criș, cei din comunele Ribița, Tebea, Baia-de-Criș; în 18, 20 Nov. tot la Baia-de-Criș cei din comuna Riscuța; în 21, 22 la Vața-de-Jos cei din comuna TOMEȘTI, în 23 tot la Vața-de-Jos cei din comuna Birtin, iar la 24 Nov. vor face viza cei din Vața-de-Jos.

— Dela oficiul P. T. T. Brad. Abonații de radio, cari n'au plătit abonamentul pe 1933, sunt rugați a-l achita.

— Nu păstrați banii acasă. Ci depuneți la Cassa oficiului poștal; de unde îi puteți ridica oricând. Se dă 4 1/2 % procent pe an.

Informații cereți la oficiul poștal.

— În comuna Dealul-Mare, s'au început lucrări de exploatare a minei, care pe vremuri a format proprietatea statului Austro-Ungar.

Muncitorii primesc (acord) 600 lei pentru metru de înaintare, cu lemnul lor.

— Tomnaticii însurății: Vilma Arad — Laszlo și Wilhelm Naszadi, se părea că o duc bine, că sunt fericiți.

Se găsisse doi bătrâni și se credea că vor forma un cămin liniștit, unde își vor petrece bătrânețele. Dar pe Wilhelm Naszadi îl tenta grozav averea concubinei lui; și ar fi dorit s'o transcrie pe numele lui.

Vilma Laszlo — împotrivindu-se dorinții lui, Sâmbătă seara, după o discuție mai aprinsă, Wilhelm a scos revolverul și a descărcat două focuri de armă, rămânând grav pe concubina sa.

Wilhelm, dădânduși apoi seama de cece a făcut — și-a îndreptat revolverul și asupra sa și c'un gloante și-a sburat — creierii pe pereți.

— Sâmbătă 11 Nov. c., își va serba canunia religioasă în biserică ort. din Deva, d-ra Octavia Berghazan cu d. Căpitan Leonte Comșa — Sibiu.

— Necrolog. Amintim cu părere de rău încetarea din viață a d. Dr. Victor Bontescu. Bărbat cult și român bun.

A fost ministru, prefect de Hunedoara, senator și deputat.

Să-i fie țărâna ușoară!

Cinema „ORIENT” Brad.

**Duminecă în 5 Nov.
Femeia care nu te uită!**

cu: Lil Dagover și Ivan Petrovics
Un joc vesel în 11 acte.

strajă la capătul satului. În fața noastră se deschide o luncă frumoasă încă, deși ruginită de brumă.

— Dar bine d-le, zici c'am intrat în sat! mă mirai eu. Unde sunt casele?

— Apoi vedeți d-v. aistai sat de munte. Casele sunt rari. Iacă pe dealul ăla, se văd câteva.

— Atunci oamenii cred că se sălbăcesc trăind atât de izolați.

— Apoi că nici prea cumiți nu-s. Este ș'o poveste de ciufală despre ei; de când s'o făcut ștreicu. mai întâiu, prin părțile estea.

Zicea, căci când au văzut ei că vine trenu, au eșit toți cu coase, cu topoare, cu sape, să-l taie. Atunci mașinistru 'ar fi fipat aburii câtă ei, de s'o spăriat ș'or fugit.

Din vorbă, în vorbă ajunserăm la câteva case mai frumoase așezată lângă drum, dintre care una era crâșmă.

(Va urma).

REDACTOR RESPONSABIL:
G. E. CAMBER